

Arbetarskyddet i ett nötskal

Fastighetservicebranschen

Innehåll

Arbetarskyddet inom fastighetservicebranschen	4
Arbetarskyddet på arbetsplatsen	5
Arbetsgivarens skyldigheter	5
Arbetarskyddet på den gemensamma arbetsplatsen	5
Bekämpning av gemensamma risker på arbetsplatserna	5
Arbetarskyddsskyldigheterna för anlitare av hyrd arbetskraft	5
Arbetsstagarens skyldigheter	5
Arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen	6
Direkt samarbete	6
Indirekt samarbete.....	6
Företagshälsovård	7
Tillsyn över arbetarskyddet	8
Arbetsmiljöns säkerhet	9
Identifiering och evaluering av fastighetservicebranschen risker	9
Noll olycksfall tänkandet och undersökningen av olycksfallen i arbete.....	10
Arbetsutrymmen	10
Maskiner och anordningar	10
Riskfyllda uppgifter inom fastighetservicebranschen	11
Hälsoriskerna och bekämpning av dem	15
Fysikaliska hälsorisker.....	15
Kemiska risker	16
Biologiska risker	16
Personliga skydd.....	17
Arbetshälsans helhet	18
Fysisk belastning	18
Psykisk belastning	18
Inskolning och handledning	19
Att förbättra arbetarskyddet tillsammans	21

Utgivare: Arbetarskyddscentralen, servicegruppen

Text: Matti Santalahti, Näkemys Osakeyhtiö

Jukka Mäkeläinen, Arbetarskyddscentralen

Juha Hämeläinen, Arbetarskyddscentralen

Aulikki Penttinen, Arbetarskyddscentralen

Redaktion: Aulikki Penttinen

Översättning: Riitta Kaljunen

Bilder: Kari Rissa, ISS, L&T bildbank

Pärmbild: Nina Dahl

Layout: Innocorp Oy

Pdf / 2008

ISBN: 978-951-810-368-7

Till läsaren

Handboken Arbetarskyddet i ett nötskal grundar sig på Fastighetsservicebranschens arbetarskyddshandbok som förnyades år 2007. I handboken behandlas centrala frågor i den finländska arbetarskydds- och arbetshälsokulturen ur fastighetsservicebranschens perspektiv.

Handboken är avsedd att vara ett stöd för handledningen och att delas ut till dem som får handledning. Avsikten är att man på arbetsplatsen muntligt går igenom sådana frågor som behandlas i handboken, genom att besöka olika punkter på arbetsstället och presentera dokument och nyckelpersoner eller på något annat ändamålsenligt sätt.

Handboken passar för både finländska och utländska arbetstagare. Den har översatts till ryska, estniska, svenska och engelska. Handboken kan skrivas ut från Arbetarskyddscentralens internet-sidor, adress www.ttk.fi/julkaisut.

Arbetarskyddet inom fastighetservicebranschen

Arbetarskyddet är en del av de dagliga funktionerna på arbetsplatsen och av vars och ens arbetsuppgifter. Cheferna och förmännen har till uppgift att ta arbetarskyddet i beaktande i beslutfattandet och i utfärdandet av anvisningar. Cheferna är bland annat förpliktade att sköta om arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, om arbetsförhållan-

dena, säkerheten av maskiner och anordningar, utfärdandet av anvisningar och handledning samt att arbetarskyddssynpunkterna tas i beaktande i planeringen. Arbetstagarnas arbetarskyddskompetens innebär säkra och hälsosamma arbetsätt. Den är också en del av den goda yrkeskunskapen.

Jari Riihimäki / ISS

Arbetarskyddet på arbetsplatsen

Det centrala arbetarskyddsstadgandet är arbetarskyddslagen (738/2002), som kompletteras och preciseras genom författningar. Lagen preciserar arbetarskyddets minimikrav samt arbetsgivarens och arbetstagarens allmänna skyldigheter för att förebygga olycksfall och hälsoskador i arbetet. Också de övriga stadgandena och bestämmelserna som hänför sig till arbetarskyddet bör tas i beaktande.

Arbetsgivarens skyldigheter

Arbetsgivaren är skyldig att se till att det är säkert att arbeta och att utförandet av arbetet inte orsakar risk eller skada för arbetstagarens hälsa. Detta betyder förutom att arbetsförhållanden och arbetsredskapens säkerhet säkerställs också att man tar i beaktande arbetstagarens egenskaper och kompetens.

Arbetstagaren bör få tillräcklig information om arbetsplatsens skade- och riskfaktorer, och han måste också inskolnas i säkert arbete. Han bör få till förfogande de redskap och skydd han behöver och anvisning om hur de används.

Farliga eller från det sedvanliga avvikande arbeten bör planeras och anvisningar ges omsorgsfullt i förväg. Innan arbetena inleds säkerställer arbetsgivaren arbetsledningen och den eventuella övervakarens samt utförarens kompetens och arbetserfarenhet. När det är fråga om arbetstagare som inte har fyllt 18 år bör tas i beaktande de stadganden och bestämmelser som berör unga arbetstagare. Arbete i team påverkar inte arbetsgivarens skyldighet, utan det är chefen som trots detta ansvarar för säkerhetsfrågorna.

Arbetarskyddet på den gemensamma arbetsplatsen

Fastighetsservicebranschens arbeten utförs i allmänhet i en annan arbetsgivarens utrymnen. Arbetsgivaren bör se till att alla har de nödvändiga uppgifterna och anvisningarna om de skade- och riskfaktorer som hänför sig till arbetet samt om de direktiv och åtgärder som har att göra med arbetarskyddet, förstahjäl och räddning. Varje arbetsgivare ansvarar för sina arbetstagares säkerhetsutbildning. Den som beställer servicen bör sköta om inskolningen i arbetsplatsens risker.

Arbets säkerhetskort

Många arbetsgivare förutsätter att utomstående arbetstagare har ett arbets säkerhetskort. Kortet är ett bevis på att berörda person har fått en endagsutbildning i arbets säkerhet. Fastighetsservicebranschens arbetsgivare sköter vid behov om arbets säkerhetskortsutbildningen.

Bekämpning av gemensamma risker på arbetsplatserna

Gemensamma risker kan finnas till exempel i handels- och affärscentra. Då måste arbetsgivarna och de självständiga utförarna av arbetet informera varandra om sin egen verksamhets skade- och riskfaktorer och åtgärder för att avskaffa dem. De kan komma överens om de nödvändiga räddnings- och arbetarskyddsfrågorna.

Arbetarskyddsskyldigheterna för anlitare av hyrd arbetskraft

Arbetarskyddslagens stadganden berör också arbetsgivare som anlitar hyrd arbetskraft. De bör sköta om den hyrda arbetskraftens säkerhet och hälsa under arbetet. De bör speciellt sköta om inskolningen av arbetstagaren om arbete och arbetsplatsens förhållanden samt vid behov om andra arrangemang.

Arbetstagarens skyldigheter

Arbetstagaren bör i sitt arbete iaktta omsorgsfullhet och försiktighet samt följa de bestämmelser och anvisningar som arbetsgivaren ger. Om det i arbetet förekommer brister eller risker som han enligt sin egen yrkeskunnighet och sina egna möjligheter inte kan avskaffa, bör han meddela detta sin chef och arbetarskyddsfullmäktigen. Arbetstagaren har rätt att få av chefen svar på sitt meddelande om felet eller bristfälligheten eller på sitt förslag gällande säkerhet och hälsa.

Arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen

Om arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen stadgas i lagen om tillsyn över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen (44/2006).

Direkt samarbete

Det direkta arbetarskyddssamarbetet förverkligas som en del av den normala arbetsverksamheten. Det hör till arbetsplatsens vardag att chefen och arbetstagarna diskuterar arbetet och löser problem i arbetet. Arbetsteamets gemensamma planer och åtgärder är det enklaste sättet att förbättra säkerheten och arbetshälsan på arbetsplatsen.

Regelbundna veckoträffar, den gemensamma planeringen av arbetena och projekten, dialo-

gen mellan chefen och underställda samt chef-underställd -diskussionerna ger möjligheter att ta upp behov att utveckla arbetet. I fall ärendena inte kan skötas inom arbetsenheten, bör frågan föras vidare till behandling i linjeledningen eller arbetarskyddsorganisationen.

Indirekt samarbete

Om det på arbetsplatsen finns minst 10 arbetstagare, väljer dessa en arbetarskyddsfullmäktig som representerar dem. Arbetarskyddsfullmäktiges uppgift är att hjälpa och representera arbetstagarna i arbetarskydds- och arbetshälsofrågor. Tjänstemännen kan om de så önskar välja en egen arbetarskyddsfullmäktig. För varje arbetarskyddsfullmäktig väljs två ersättare. I företaget eller på arbetsplatsen kan finnas flera arbetarskyddsfullmäktige samt en eller flera arbetarskyddsombud. Arbetarskyddschefen är arbetsgivarens representant i arbetarskyddssamarbetet. Till hans uppgifter hör också att hjälpa cheferna i arbetarskyddsärenden.

För samarbetet grundas det på arbetsplatsen en arbetarskyddskommission eller någon annan samarbetsform om antalet arbetstagare på arbetsplatsen är minst 20.

Arbetarskyddspersonernas centrala uppgift är att förmedla arbetarskyddskunskaper, att utreda och följa upp arbetets och arbetsförhållandenas säkerhet och hälsosamhet samt att lägga fram förslag till förbättringar eller utveckling. Linjeorganisationen, alltså arbetsgivaren och dennas representanter har ansvaret för arbetets säkerhet och hälsosamhet.

Arbetsgivaren kan ge arbetarskyddsorganisationen till uppgift att ta fram ett verksamhetsprogram för arbetarskyddet såsom förutsätts i arbetarskyddslagen. I verksamhetsprogrammet preciserar arbetsgivaren sina mål för att främja arbetarskyddet och arbetshälsan. Verksamhetsprogrammet grundar sig på en utredning och uppföljning av arbetet och arbetsförhållandena. Det kompletteras med arbetsanvisningar, företagshälsovårdens och arbetarskyddskommissionens verksamhetsplaner samt de övriga programmen och planerna som har att göra med företagets säkerhet. I verksamhetsprogrammet kan tas upp, beskrivas eller definieras också andra system, direktiv eller principer som hänförs till arbetsplatsens säkerhet, till exempel brandsäkerhets-, förstahjälps- eller trafikplaner.

Företagshälsovård

Arbetsgivaren bör organisera företagshälsovård för arbetstagarna. Dess avsikt är att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar och olycksfall samt att främja arbetstagarnas hälsa och arbetsförmåga samt arbetsgemenskapens verksamhet. Företagshälsovården berör alla arbetstagare oberoende av anställningens form eller varighet. Arbetstagaren kan uppsöka företagshälsovården om han misstänker att han har insjuknat till följd av arbetet eller har skadat sig i ett olycksfall i arbete. Den lagstadgade företagshälsovården omfattar inte vård av sjukdomar som inte hänför sig till arbetet, men arbetsgivaren kan komplettera avtalet med sjukvårds- eller andra hälsotjänster.

Företagshälsovårdens representanter gör arbetsplatsutredningar på arbetsplatsen på basen av vilka de lägger fram förslag till förbättring av arbetsförhållandena och arbetstagarnas arbetshälsa. I en ny arbetstagares provotid ingår ofta en hälsoundersökning. Hälsoundersökningar kan också göras för olika yrkesgrupper eller som tidsbestämda undersökningar. Företagshälsovården kan också informera om ergonomiska arbetsätt och hälsosam livsstil, arrangera utbildning (nackskola, ryggskola, förstahjälp osv.) samt vid behov anvisa arbetstagare till individuell rehabilitering.

Katri Rissa

Tillsyn över arbetarskyddet

Arbetskyddsdistrikten har till uppgift att främja samarbetet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna samt att tillse att arbetskyddslagstiftningen iakttas. Arbetskyddsinspektörerna gör inspektioner på arbetsplatserna och ger enskilda arbetstagare, arbetsgivare och representanter för arbetsplatsens personal råd och anvisningar gällande arbetarskyddet och anställningsvillkoren.

Nina Dahl / ISS

Arbetsmiljöns säkerhet

Med arbetsmiljö avses de omständigheter som ger arbetstagaren möjlighet att utföra sitt arbete effektivt, säkert och på ett meningsfullt sätt. Arbetsmiljöns säkerhet säkerställs genom att identifiera och kontinuerligt förbättra dessa saker.

Identifiering och evaluering av fastighetsservicebranschens risker

Arbetena inom fastighetsservicebranschen är självständiga och man är ofta ensam med riskerna. Därför är det synnerligen viktigt att alla känner till de risker som hänför sig till arbetet. Identifieringen av riskerna förutsätter gemensamma diskussioner där var och en kan föra fram sina tankar om och erfarenheter av sitt arbete och arbetspunkter. Chefen har till uppgift att systematiskt dokumentera

riskerna och risksituationerna och att hålla denna information ajour. Den insamlade informationen kan också utnyttjas i inskolningen.

När riskerna är identifierade, sköter arbetsgivaren om evalueringen av de risker som dessa orsakar. När storleken av risken evalueras, tas i beaktande sannolikheten av att något händer och hur skadliga följderna blir. Storleken av risken kan beskrivas numerärt eller muntligt. Ju större risken är, dess viktigare och mera brådskande är åtgärderna.

Till exempel är arbete på en lutande stega en betydande risk. Risken att falla är mycket sannolik, och följderna kan vara allvarliga. Arbetet bör således inte inledas förrän risken har minimerats genom att byta stegen mot en ändamålsenlig arbetsyta.

Nedan finns exempel på identifieringen av städarnas och fastighetsskötarens arbetsrisker.

Identifiering av risker: Städningsarbete

Städningsarbetets belastnings- och riskfaktorer

Faktorer som eventuellt påverkar städarnas hälsa eller orsakar risker är bland andra följande:

- Kontinuerlig belastning av stöd- och rörelseorganen, exempelvis:
  - behandling av bördor (att bära och flytta golvbehandlingsmaskiner, avfallssäckar och möbler)
  - fysiskt tunga arbetsfaser, till exempel tvättning av fönster
- Att bekämpa, förebygga, förslag till utveckling:
  - instruktion om säkra arbetsätt, gärna arbete i par, arbetsklädernas och skodonens kondition
  - användning av ergonomiska redskap
  - påverka städningens storlek
  - ordentliga städskrubbar och centraler
  - anskaffning av tvättmaskiner (för tvättning av städredskap)
  - arbetsrotation
- Olycksfallsrisk (på följer t.ex. att man snubblar, halkar, vrickar leder)
  - golvytornas kondition

- hala utomhusarealer
- rengöring av skåp och hyllor
- elsäkerhet, felaktiga (eller i vägen befintliga) elledningar
- vassa föremål (i papperskorgar, arbetsutrymmen osv.)
- risk för våld
- Risker i trafik och i rörelse
- Buller
- Orenligheter i inandningsluften
- Rengöringsmedel på huden eller i ögonen
- Inflammationsrisk till följd av kontakt med föremål (avsöndringar, narkotikanål osv.)
- Psykosocial arbetsmiljö
  - arbetets krav > förbättrande av yrkeskunskapen, ledning och chefsarbete
  - ensamt arbete > teamarbete, omorganisering av arbetet, fora för växelverkan, t.ex. gemensamma träffar
  - anhopning av arbetet > skapande av vikariatsystem
- Övrigt:

Identifiering av risker: Fastighetsskötselarbete

Belastnings- och riskfaktorer i fastighetsskötselarbetet

Faktorer som eventuellt påverkar fastighetsskötarnas hälsa eller orsakar risker i deras arbete är bland andra följande:

- Kontinuerlig belastning av stöd- och rörelseorganen
  - lyft, i synnerhet sådana som belastar ryggen
- Fallrisk
  - flaggning, fönstervättning, arbeten på tak
- Fotskada
  - maskinbett, flygande sten, vrickning, halka, fallande arbetsredskap
- Handskada vid användning av maskiner och redskap
- Bullerskador och avgaser
- Körning med traktorer eller motsvarande
- Att snubbla, att stöta sig
- Vinterarbeten
  - snöskottning, sandning eller motsvarande
- Orenligheter i andningsluften
  - damm, el.dyl.
- Asbest, mögel el.dyl., speciellt andningsbesvär
- Kemiska ämnen
  - tvättlösningsmedel, issmältningsämnen osv.
- Elektriska stötar
- Inflammationsrisk vid föremålskontakt
  - utsöndringart, narkotikanål el.dyl.
- Risk för våld
- Övrigt

Noll olycksfall tänkandet och undersökningen av olycksfallen i arbete

Många progressiva företag har antagit noll olycksfall tänkandet vars utgångspunkt är att varje olycksfall i arbete kan förebyggas. Detta förutsätter att varje olycksfall i arbete och tillbud meddelas omedelbart den egna chefen och arbetarskyddsfullmäktigen. Cheferna ser till att orsakerna till händelsen undersöks och att man därigenom förhindrar uppkomsten av motsvarande olycksfall. Olycksfallet bör också anmälas till olycksfallsförsäkringsbolaget för erhållande av ersättning.

Arbetsutrymmen

Inom fastighetsservicebranschen befinner sig arbetsutrymmena oftast i kundföretagen. Utrymmena bör vara säkra för alla arbetstagare.

Ordning och snygghet

Fastighetsskötarna har vanligen till sitt förfogande en underhållshall eller motsvarande. Betydelsen av snygghet och ordning i förebyggandet av olycksfallen framhävs i synnerhet om det i hallen arbetas med maskiner eller om uppbevaras där också underhållsfordon.

Att falla, halka eller snubbla är allmänna arbetsolycksfall i fastighetsservicebranschen. Sådana olycksfall kan förebyggas genom ordning och snygghet i arbetsutrymmena. Skodonens kondition har speciell betydelse.

Arbetsplatsens interna trafik

När man arbetar på gården eller på parkeringsområdet använder man speciella fordon i snöarbeten och i renhållningen. Halka är ett problem på vintern ute och i fuktiga inomhusutrymmen.

Under arbetstiden rör man sig och arbetar ofta också på allmänna trafikleder när man flyttar sig från en arbetspunkt till annan för reparations- och underhållsarbete eller till en städningpunkt. Förflyttning sker till fots eller med cykel eller som förare av maskin, bil eller arbetsredskap. Arbetstagarna är utsatta för olika olycksfall på vägen till arbetet. Detta förhindras genom säkra farleder och skodon, cykelhjälm, utbildning i förebyggande körning samt att man reserverar tillräcklig tid för att flytta sig från en plats till annan.

Sanddamm

Sanddammet är ett problem i synnerhet på våren efter vintersandningen. I den mekaniska sandsoptningen kan dammet minskas genom att fukta sanden, att städa bort dammet från sopmaskinens styrhytt samt att filtrera den i styrhytten inkommande luften och att skapa övertryck i styrhytten.

Maskiner och anordningar

Arbetsgivaren ansvarar för att de maskiner och redskap som anskaffas till arbetsplatsen motsvarar kraven (CE-märkning) och är säkra. De måste passa för sitt användningsändamål. De måste också underhållas och repareras så att de är i skick under hela

brukstiden. Med maskinen levereras finskspråkiga och vid behov svenskspråkiga bruksanvisningar. Arbetsgivaren bör vidare se till att användarna får tillräcklig inskolning om hur maskinen används säkert. Unga arbetstagare får inte arbeta med sådana maskiner där det finns speciell risk för att man skär sig eller hamnar i press, till exempel med gräsklippare. En ung arbetstagare kan använda maskiner och anordningar om man genom skyddsteknik eller på annat sätt har säkerställt att det i arbetet inte finns risk för olycksfall eller hälsoskada.

I fastighetsskötsel och städning är de på arbetsplatsen överenskomna rutinerna viktiga för maskinsäkerheten. Det skick i vilket en anordning som är i gemensamt bruk lämnas efter arbetsdagen har betydelse bland annat för hur man upptäcker de farliga felen. Maskinen bör rengöras regelbundet, och uppkomna fel bör anmälas. Således undviks att följande användare blir utsatt för eventuellt olycks-

fall i arbetet. I störningssituationer ökar olycksfallsrisken. Risken ökas av jäkt och felaktiga arbetsätt.

Riskfyllda uppgifter inom fastighetsservicebranschen

Elsäkerhet

Fasta elinstallationer och reparationer av elanordningar får endast göras av elbranschens fackmän som är registrerade i Säkerhetsteknikcentralen (Tukes) elentreprenörsregister.

En fastighetsskötares arbete omfattar små elarbeten. I dessa bör iaktas speciell försiktighet. Innan arbetet inleds bör elledningarna och -anordningarna kopplas bort från nätet och man bör läsa noga igenom de anvisningar som gäller arbetet och elsäkerheten.

L&T:n kuvapankki

Arbetsmiljöns säkerhet

Små elarbeten är bland andra

- byte av säkring (vredproppen byts alltid av en fackman)
- koppling av belysningsarmatur till en "sockerbit" i taket
- byte av söndrig stickkontakt, sladd och mellankoppling i sladden i elanordning
- tillverkning och reparation av enfasskarvsladd
- lösgöring och fästnande av locket till väggkontakt eller stickdosa
- arbeten som berör anordningar med högst 50 volts växelspanning eller 120 volts likspanning, till exempel installering av solceller.

Elsäkerheten i en städarens arbete påverkas bland annat av konditionen av elsladdarna på städningsmaskinerna samt av elsäkerheten i de utrymmen som städas (strömcuttag, lösa ledningar i det utrymme som städas osv.). Det är speciellt farligt att använda felaktiga maskiner i fuktiga utrymmen. Envar bör omedelbart anmäla om fel som upptäcks.

Brandsäkerhet

Brandsäkerheten är viktig på både fastighetstjänsternas egen arbetsplats (till exempel i en underhållshall) och i kundföretagets lokaler. Arbetena bör arrangeras så att de orsakar så lite brandrisk som möjligt. Arbetsgivaren utser en ansvarsperson som tar hand om brandskydds- och evakueringsfrågor.

Arbetsstagare som sköter och städar en fastighet bör känna till sin arbetspunkts brandsäkerhetsregler som finns i fastighetens säkerhets- och räddningsplan. Varje arbetstagare bör få anvisningar för eventuella nödsituationer; den säkra utrymningsvägen ur byggnaden och hur ett larmmeddelande görs, var närmaste brandsläckare finns och hur den används.

Hetarbeten och hetarbetskort

Hetarbeten är bland annat gas- och bågsvetsning, skärning med slipskiva och slipning av metaller där det uppstår gnistor, samt sådana arbeten där man använder gasbrännare, annan öppen eld eller varmluftsfläkt. Fastighetsskötaren kan utföra hetarbeten på en fast hetarbetsplats, till exempel i en underhållshall i vilken har reserverats och planerats ett separat område för hetarbeten, eller på en tillfällig hetarbetsplats, till exempel i en fastighet.

På arbetsplatsen skall finnas en plan för tillsyn över hetarbeten. Den kan ingå i säkerhetsplanen. Arbetsgivaren sköter om inskolningen samt om kompetens och nödvändiga tillstånd. Försäkringsbolagen förutsätter att arbetstagare som utför hetarbeten har skaffat sig ett hetarbetskort.

Högtrycksvattenarbete

Arbetsgivaren ansvarar för att den arbetsplats där högtrycksvattenarbete utförs har kartlagts för risker och riskerna avlägsnats eller minimerats i förväg. Arbetsgivaren säkerställer också att arbetsredskapen alltid granskas innan arbetet inleds och att arbete utförs endast av för detta utbildade personer.

Arbetspunkter som innehåller asbest

Asbest kan finnas i fastigheter som har byggts före år 1988, till exempel i ventilationsanordningar, rörisoleringar, fasader, golv, tak och inomhusväggs-kivor. Asbest har också använts i brandskydd och ljudisolering av konstruktioner samt i byggmaterial.

Asbest orsakar cancer. Symptomen uppkommer i allmänhet först tiotals år efter exponeringen. Fastighetsskötarna eller städarna kan bli utsatta för asbest i underhålls- och städningsarbeten i gamla fastigheter. Arbetsgivaren har det primära ansvaret för förebyggandet av exponeringen genom att säkerställa att det i de konstruktioner som rivs inte finns asbest och att asbesthaltiga föremål har märkts och packats in på ett säkert sätt. Rivningsarbeten på asbesthaltiga konstruktioner eller isoleringar bör utföras av yrkesmän. Fastighetsskötare och städare bör få för berörda fastighet anpassade säkerhetsinstruktioner.

Arbete på höga platser

Fastighetsskötarna arbetar i underhållsarbeten på högt belägna ställen, till exempel på tak med snöarbeten och vid flaggning. Arbetsledningen kommer överens med kunden om fallskydd. Vid behov bör användas ändamålsenliga säkerhetssålar och -linor. Användarna och arbetsledningen bör före användningen sätta sig ordentligt in i funktionen och i de rätta användningssätten av de fallskydd som är i bruk. Vid behov utförs arbetet med hjälp av en personlyftanordning.

L&T:n kuvapankki

Städarnas fallrisk hänför sig oftast till tvättning av fönster samt torkning av olika plan, tak, ventiler osv. De måste ha till förfogande till exempel plattformar och rengöringsredskap med långt skaft samt vid behov personlyftanordning och skyddssäle.

Anliggande stege får endast användas tillfälligt och i kortfristiga arbeten av engångsnatur, såsom vid fästande och fråntagande av ett lyfthjälpredskap. De får inte användas som arbetsunderlag. Alla egentliga arbeten utförs på arbetsplan eller med personlyftanordningar.

A-stege får användas som arbetsunderlag endast i utrymmen med normal rumshöjd i kortfristigt arbete eller när det av någon orsak skulle vara orimligt att kräva att arbetsställning bör användas. När A-stege används bör underlaget vara stadigt och jämnt.

Behandling och flyttning av avfall

Behandlingen av avfallssäckar innehåller risker. Säcken får inte fyllas till brädden. Då kan man få ett fast tag i övre kanten av säcken. Man håller i säckens överkant med två händer och lutar på säcken så att den andra kanten av botten blir tom och man kan gripa tag i den. Säcken transporteras vid behov med vagn.

Man får i inget skede trycka på säcken, eftersom vassa föremål som eventuellt finns i säcken kan orsaka skada. I avfallssäckar från offentliga lokalers kök och restauranger kan det finnas glassplitter, vassa föremål eller narkotikanålar. Olycksfallsrisken minskas genom användning av skärfasta skyddshandskar. Sprutorna läggs i en förvaringskapsel eller i ett tillslutet kärl.

Bekämpning av skadeinsekter och -djur

Skadeinsekter och -djur som finns i fastigheterna är gnagare, skadeinsekter i livsmedel, flugor, myror, kackerlackor, nattsmyggar och fåglar. Tyngdpunkten

i bekämpningen av dem är förebyggande verksamhet genom god städning och renhållning.

Skadeinsekter och -djur bekämpas med mekaniska anordningar eller kemikalier. Innan kemikalier används bör man alltid läsa igenom ämnets säkerhetsdatablad och försäkra sig om den rätta användningen. I bekämpningen av skadeinsekter och -djur är det viktigt att man skyddar sig ändamålsenligt.

Arbete på grönområden

Gräsklippning med maskin innehåller riskfaktorer. Stenar kan slungas från klipparens blad eller foten kan hamna i bladens roteringsområde. Risken ökas i synnerhet om gräsmattan är ojämn eller hal efter regn. Gräsklippning med maskin förutsätter att arbetstagaren är minst 18 år gammal och använder skyddsskodon. När man använder trimklippare måste man också använda ett ansiktsskydd.

Röjnings- och motorsåg används vid fällning av träd och röjning av buskar. Arbetsledningen försäkras sig om arbetstagarens yrkeskunskap och inskolning innan arbetet inleds. Ett säkert arbete förutsätter lämpliga skydd: hörselskydd, skyddsskodon, skyddsglasögon, hjälm och byxor som är skyddade mot snitt. När tätt trädbestånd röjs behövs också ansiktsskydd.

L&T:n kuvapankki

Arbetsmiljös säkerhet

Ensamarbete

Ensamarbetet i fastighets- och städningsservice-uppgifter är bland annat förknippat med risk för olycksfall och våld i arbete. För hotande situationer och arbetsvåld behövs anvisningar och en verksamhetsmodell samt vägledning och övning. En hotande situation kan till exempel vara att någon försöker röva nycklarna. För arbete i ett kundföretag bör man bland annat komma överens om följande:

- Hur förhålla sig till personer som försöker komma in efter öppettiden eller den normala arbetstiden?
- Vem ska man ta kontakt med när man upptäcker vandalism, stöld, inbrott eller annan kriminell verksamhet?

På arbetsplatsen kan skaffas alarm- och övervakningssystem. För arbetstagarna kan också anskaffas bärbara alarmapparater eller mobiltelefon med snabbval till alarmnummer eller andra överenskomna nummer. Därigenom ökas verksamhetssäkerheten och minskas den obestämd känsla av rädslan.

Man förbereder sig för hotande situationer bland annat:

- genom att följa överenskomna verksamhetsätt – att till exempel stänga fönstren och dörrarna när lokalen är tom -
- genom att märka nödutgångarna och att se till att de kan användas utan hinder
- genom nödvändiga rums- och inredningsarrangemang, tillräcklig belysning
- eventuella övervaknings- och alarmsystem.

Det är viktigt att tala om hotande situationer på arbetsplatsen med chefen eller arbetskamraterna. Allvarliga situationer kan orsaka traumatisk stress, så arbetstagarna bör ha möjlighet till psykisk eftervård. Hjälp kan fås till exempel av företagshälsövården, hälsocentralen eller en regional krisgrupp. Arbetsgivaren sköter vid behov om påkallade arbetsarrangemang.

Kari Rissa

Hälsoriskerna och bekämpning av dem

Fysikaliska hälsorisker

Buller

De viktigaste bullerkällorna i en fastighetsskötares arbete är lövblåsmaskinen, slipmaskinen, gräsklipparen och fordonen (traktor el.motsv.). I städarnas arbete orsakas buller av arbetsmaskiner och arbetsutrymmet.

Risken för hörselskada i upprepande bullerexponering beror på bullrets styrka och exponeringstiden. Även låga bullernivåer kan orsaka skadlig belastning, om arbetet kräver koncentration eller talkontakt.

Exponering för buller kan minskas genom att anskaffa så tysta maskiner som möjligt (bullerutsläppsvärdena finns i maskinernas typdata) och genom att hålla maskinerna i skick. En sliten maskin har ett tydligt starkare buller än en maskin som är i skick. Exponering för buller kan också minskas genom arbetsarrangemang. Som yttersta medel används hörselskydd.

Vid behov och alltid när arbetstagaren vill det, bör arbetsgivaren skaffa för arbetstagaren lämpligt personligt hörselskydd som arbetstagaren bör använda. Maskinens eller anordningens bullernivå bör minskas med tekniska medel – konstruktionsändringar eller olika skydd.

Exempel på ljudstyrka i fastighetsskötarens arbete utan hörselskydd:

• att köra traktor med stängd taklucka	77–86 dB
• att köra traktor med öppen taklucka	89 dB
• svetsning	83–95 dB
• horisontala planskärare	85–90 dB
• trimklippare	105–106 dB
• ryggsäckblåsmaskin	70–106 dB

Vibration

Händerna utsätts för vibration till exempel av ett handredskaps slående rörelse fram och tillbaka, såsom av olika mejslingshammare, eller av roterande rörelse, såsom i slipmaskiner. Också i grönarbeten används vibrerande anordningar. Fastighetsskötarens och städarnas ändamålsenliga arbetsredskap orsakar i allmänhet liten vibration.

Man skyddar sig mot vibration genom att hålla maskinerna i skick och att underhålla dem, att hålla pauser i arbetet, att arbeta på rätt sätt och att minimera tryck- och dragkraften (ju större tryck-

kraft, dess mera flyttar vibrationen från redskapet in i handen). När det är kallt är det skäl att använda handskar, eftersom symptomen framhävs till följd av kyla.

Belysning

En god belysning förbättrar arbetets kvalitet och snabbhet samt ökar arbetets säkerhet. En god belysning påverkar också människornas vitalitet och förbättrar trivseln. En dålig belysning samt direkt eller indirekt bländning ökar arbetstagarnas trötthet i arbete och risken för olycksfall. Risken tilltar när man går från ett starkt belyst utrymme in i ett dunkelt sådant.

Belysningen är en viktig faktor i arbetsförhållandena. Arbetsledningen bör säkerställa att belysningsnivån är tillräcklig när man arbetar i kundens utrymme, till exempel i trappstädning, och i utrymmen där dålig sikt medför risk för olycksfall.

Temperatur

Värmebelastningen beror på luftens temperatur, hur tungt arbetet är, skyddskläder, luftens rörelse och fuktighet. I städningsarbete kan värmebelastning uppstå bland annat i bastur och tvättutrymmen. I varmt och i synnerhet fuktigt arbete bör man sköta

Hälsoriskerna och bekämpning av dem

om att arbetstagarna har tillräckligt med pauser och att de intar vätska.

I utomhusarbete börjar kylan tydligt inverka på arbetet när temperaturen sjunker till -10 grader. I blåsig väder känns redan noll grader störande. Arbete i kyla belastar organismen, och arbetet känns tyngre än motsvarande arbete i värme. Kylskador kan minskas genom tekniska åtgärder, arbetsplanering och -organisering, till exempel pauser och möjligheter att värma sig.

Inom fastighetservicebranschen kan arbetspunkterna variera snabbt från varma inomhusutrymmen till kall utomhusluft och tvärtom. I varierande temperaturförhållanden är arbetsplaneringen och den rätta klädseln viktiga medel att förebygga skadlig belastning och hälsorisker. När en betydande del av arbetet utförs i krävande förhållanden, sköter arbetsgivaren om ändamålsenlig skyddsklädsel.

Inomhusluft

Dålig inomhusluft känns unken och kan innehålla lukter. Orsaken kan vara bristfällig ventilation eller städning. I bakgrunden kan också finnas olika kemiska eller biologiska orenligheter i luften. Hälsoskadorna tar sig uttryck i form av olika symptom och sjukdomar. Förutom hälsoskadorna orsakar den dåliga inomhusluften otrivsel. Städaren är ofta den första som på arbetsplatsen upptäcker en fuktskada eller mögellukt. Bristerna i inomhusluften bör meddelas chefen och arbetarskyddsfullmäktigen.

Kemiska risker

Hälsofarliga kemikalier

På arbetsplatsen bör för arbetstagarna till påseende finnas skyddsinformationsblad om kemiska ämnen, och ämnens förpackningar bör märkas sakenligt.

Arbetstagaren bör få handledning i säker användning och behandling av kemikalier samt få till förfogande lämpliga skydd.

Exponering för kemikalier

Exponering för kemikalier sker i regel genom andningsorganen och huden, ibland också via munnen. Exponeringen påverkas också av den totala exponeringen, arbetets tyngd, personlig hygien samt användning och underhåll av skydden. Kemikalier används bl.a. i städning, öppning av avlopp, skadedjurs- och insektsbekämpning och i växtskydd. Den

vanligaste exponeringen sker vid användningen av städkemikalier som kan orsaka utslag. Skyddshandskar förhindrar exponering genom huden.

I skötsel av gräsmattor och planteringar används ämnen som är klassificerade som lindrigt giftiga, till exempel växtskyddsämnen som är avsedda för bekämpning av vissa svampsjukdomar. De får endast behandlas av personer som har avlagt besprutningsexamen. Farliga ämnen förvaras alltid i låsta utrymmen. Om ämnena bör finnas skyddsinformationsblad.

I växtskötsel används både granulära och flytande gödselmedel. När man handskas med dem bör användas lämpliga skydd (skyddshandskar, skyddsoveraller). Då flytande gödselmedel används bör användas stänkskydd. Rent vatten för sköljning bör finnas tillgängligt i en flaska för den händelse att vätska stänks i ögonen eller på huden. Dessa fall bör meddelas arbetsledaren.

I spridning av kalk och andra finfördelade ämnen bör användas andnings- och ögonskydd. Kalkdamm torkar huden. Dammet som finns på bar hud bör sköljas bort omedelbart. Av brandsäkerhetsskäl bör gödselmedel och arbetsmaskiner och bränslen förvaras i separata utrymmen.

Förebyggande av exponering

Kemikalierisken minskas genom att välja säkrare ämnen samt genom att sköta om handledning om ämnens säkra användning samt om användning av personliga skydd. I handledningen är det viktigt att ta upp bland annat valet av det rätta ämnet, att följa doseringsanvisningarna, utspädning och hur man skyddar sig, till exempel i fråga om starka ämnen som används i rengöringen av bastur och bassänger. När kemiska ämnen behandlas bör skyddshandskar alltid användas, och vid doseringen ögonskydd. I behandlingen av vissa ämnen och i vissa situationer behövs också andningsskydd.

Det bör finnas anvisningar om doseringen av ämnet från den ursprungliga förpackningen i mindre kärl och man bör övervaka att anvisningarna följs. På kärlet och förpackningarna bör fästas adekvata etiketter.

Biologiska risker

Biologiska hälsorisker orsakas bl.a. av behandling av avfall, utsöndringar samt mögel- och fuktskador i inomhusluften.

I företagshälsovården för arbetstagare som utsatts för biologiska faktorer ingår regelbundna

läkarundersökningar samt möjlighet att få vaccination mot bl.a. hepatit. Detta är speciellt viktigt för till exempel städare och fastighetsskötare som arbetar i ohygieniska utrymmen där man utsätts för smittorisk.

Personliga skydd

Om risken inte kan avskaffas eller minskas tillräckligt bör för arbetstagarna anskaffas personliga skydd som motsvarar kraven. Arbetstagarna bör använda dessa skydd.

Val av personliga skydd

När skyddsutrustning väljs behövs arbetstagarnas erfarenheter och uppfattningar om skydden. Användarens hälsotillstånd och hans personliga egenskaper tas i beaktande. Skydden bör efter regleringen passa korrekt. Arbetstagaren bör få

information om vilka risker som det personliga skyddet skyddar mot. De måste få anvisning om användningen av skydden.

Arbetsgivaren bestämmer situationerna då skydden skall användas samt användningstidens längd och utreder de belastningsfaktorer som hänför sig till arbetet samt exponeringens upprepning. Också riskernas storlek och arbetsplatsens specialförhållanden påverkar valet och användningen av skydden.

Arbetsgivaren bör sköta om anskaffningen och funktionsdugligheten av de personliga skydden genom underhåll, reparation och nyanskaffningar.

Personliga skydd bör användas där de behövs. De bör förvaras så att de inte blir smutsiga eller skadas under förvaringen.

Skydden underhålls enligt tillverkarens anvisningar. Användarna bör utbildas så att de före och efter användningen kan försäkra sig om att skydden är i funktionsdugligt skick. Om eventuella fel bör arbetsgivaren informeras.

Arbetshälsans helhet

Allt utförande av arbete förutsätter omväxlande både psykiskt och fysiskt belastande verksamhet. En tillämplig mängd belastning är nödvändig för människans välbefinnande. Alltför stor eller alltför liten belastning kan orsaka hälsoskador. Människans belastning påverkas av många faktorer, såsom arbetets innehåll, kraven på kunskaper och färdigheter, arbetsmiljön, arbetsredskapen och -metoderna, ledarskapet, arbetsgemenskapen och i synnerhet den egna kompetensen.

Genom verksamheten för att upprätthålla arbetshälsan stöds och främjas hela personalens arbets- och verksamhetsförmåga samt hälsa under hela arbetskarriären. Denna verksamhet kan inriktas i förbättrandet av utvecklandet av arbetet, arbetsgemenskapen och arbetsförhållandena samt arbets-tagnas kompetens och verksamhetsförmåga.

Fysisk belastning

Arbetets fysiska belastning bestäms på basen av arbetsställningarna och -rörelserna samt mängden av den behövliga muskelstyrkan och muskelarbetets kvalitet. Vidare påverkas den på ett betydande sätt av ändamålsenligheten och konditionen av arbetsredskapen samt arbetsmiljöns fysiska egenskaper. Arbetets fysiska belastning är bra för människans hälsa när den är i harmoni med utförarens egenskaper och verksamhetsförmåga.

I städarens och fastighetsskötarens arbete orsakas skadlig fysisk belastning av lyft och flyttande, upprepande arbete samt underbelastning.

Den fysiska belastningen kan minskas genom att planera arbetsfaserna omsorgsfullt och genom att använda lämpliga arbets- och hjälpredskap samt pararbete. Belastningen minskar när man sköter om sin egen kondition.

Lyft och flyttande för hand

I fastighetsservicebranschens arbeten förekommer i allmänhet upprepade lyft av bördor för hand. Arbetsgivaren bör kartlägga lyftarbetets risker. I evalueringen bör tas i beaktande påverkan av arbetsuppgiften, bördan, arbetsmiljön och lyfttekniken samt arbetstagarens egenskaper.

Om man inte kan undvika tunga lyft och flyttningar eller göra dem säkra genom att förbättra arbetsmetoderna och arbetsförhållandena, bör till arbetstagarnas förfogande anskaffas för arbetet lämpliga hjälpredskap eller arbetet bör utföras som pararbete. Arbetstagarna bör få anvisning i användningen av hjälpredskapen och den rätta lyfttekniken.

Upprepande arbete

Städning är fortfarande till en stor del upprepande arbete som görs för hand. Till exempel rengöring av golv eller moppning belastar ensidigt stöd- och rörelseorganen samt blodcirkulationsorganen. Belastningen av det upprepade arbetet kan minskas genom rätta arbetsmetoder, ergonomiska arbetsredskap, pauser och rätt rytm i arbetet samt genom att lära sig de minst belastande arbetsätten.

Underbelastning

Arbetet kan också underbelasta till exempel i övervakningsarbete. Mångsidigare arbetsuppgifter, mindre ensamarbete och arbetsrotation är medel med vilka underbelastningen kan minskas.

Psykisk belastning

Det psykiska välbefinnandet utvecklas positivt och man orkar bättre i arbetet när den psykiska belastningen är i balans med arbetstagarens förutsättningar. Det är viktigt att identifiera de faktorer som orsakar olämplig belastning och att kontinuerligt förbättra arbetets förutsättningar.

Man bör bland annat granska

- hur välfungerande arbetsgemenskapen är
- arbetsuppgifternas innehåll och svårighetsgrad
- yrkeskunskap
- individuella egenskaper
- förmansarbete och ledningssätt
- arbetsmiljöns kvalitet.

Välfungerande arbetsgemenskap

Arbetsgemenskapens funktionsduglighet påverkas av många faktorer, såsom

- säkerheten om framtiden
- gemensamma mål som alla känner till
- arbetsuppgifternas och ansvarsområdenas klarhet
- välfungerande praktiska spelregler och verksamhetssätt
- en lärande och utvecklande arbetsgemenskap
- ledarskap som förstärker personalens aktivitet och möjligheter till inflytande
- kontinuerlig utveckling av personalen och arbetet
- samarbetspraxis (planering av verksamheten, utvecklande av arbetet och säkerheten osv.)
- gemensamma arrangemang
- att tala om frågor som hänför sig till arbetet och sakligt behandlande av problemsituationer.

Individuella egenskaper

Det kan finnas stora skillnader i den psykiska belastningen hos personer som arbetar med samma arbetsuppgifter. Belastningen påverkas bland annat av kunskapen att behärska stress, yrkeskunskapen och de förväntningar som inriktas på arbetet. Också livssituationen påverkar den enskildes upplevelse av sin arbetsbelastning.

Tillfällig trötthet underlättas i allmänhet genom att man håller pauser i arbetet och vilar tillräckligt mycket. Tillfällig trötthet kan förebyggas på arbetsplatsen genom åtgärder som främjar människans möjligheter att orka i arbetet. Olämplig psykisk belastning eller långvarig stress kan till och med orsaka allvarlig utmattning i arbetet.

Förutsättningarna för att orka i arbetet varierar mellan olika personer. För att arbets- och livssituationerna inte anhopas så de blir omöjliga att behärska, är det viktigt att diskutera med chefen om frågor som hänför sig till arbetet. Arbetshälsan kan också tas upp i diskussioner mellan chefen och medarbetaren, i arbetsplatsens allmänna arrangemang samt i arbetarskyddets och företagshälsovårdens samarbete.

När det är fråga om äldre arbetstagare är det i synnerhet skäl att fundera på

- hur arbetsuppgifterna kan göras sådana att de motsvarar de fysiska verksamhetsförutsättningarna
- hur man sköter om upprätthållandet och utvecklandet av yrkesfärdigheterna
- hur den kunskap och kompetens som anskaffats genom lång arbetserfarenhet bäst kan utnyttjas och uppskattas i arbetsgemenskapen.

Nyckelfrågor med tanke på individens psykiska välmående är följande:

- Jag kan mitt arbete, jag har goda arbetsredskap och jag upplever att mitt arbete och min arbetsmiljö är trygga.
- Jag upplever att mitt arbete uppskattas och jag får feedback gällande resultatet av mitt arbete.
- Jag upplever att chefen behandlar mig rättvist.
- På arbetsplatsen pratas tillräckligt mycket om gemensamma frågor och mål (tillräckligt med gemensamma diskussioner och gemensamma mål).

Att behärska det egna arbetet

I en städares och fastighetsskötares arbete är det viktigt att arbetstagaren upplever att han eller hon behärskar sitt arbete. Detta betyder inte enbart

Nina Dahl / ISS

yrkeskunskap. Grundfrågor i att behärska sitt arbete är också att

- man kan påverka sitt arbete – åtminstone hur man utför det
- man upplever att arbetet är säkert
- man kan använda lämpliga arbetsredskap och -metoder
- man får inskolning, arbetshandledning och utbildning
- man känner till kundernas förväntningar och vet hur nöjda de är
- man känner till sin chefs förväntningar och får av denna uppskattning och stöd i arbetet
- man kan samarbeta med arbetskamraterna: kan vikariera, får handleda och ta emot handledning, lär av den andra, arbetar i par
- känner till arbetsplatsens mål och vet hur det egna arbetet ansluter sig till dem.

Inskolning och handledning

Arbetshandledning och inskolning är förebyggande arbetarskydd. Orientering i arbetet och dess risker hör i första hand till chefen. Genom att lära sig säkra arbetssätt undviker man också insjuknande på grund av arbetet. Förutom att inskola nya

Arbetshälsans helhet

arbetstagare bör man också sköta om inskolning av arbetstagare som har varit länge borta och som börjar i nya arbetsuppgifter.

På nya arbetsställen bör man sköta om utredningen och evalueringen av arbetets risker, så arbetstagarna har till sitt förfogande information om arbetets risker och säkra arbetssätt. Att bereda sig på risker betyder också att man förbereder sig på oförväntade risker såsom störningar samt rengörings- och underhållsarbeten. Att förbereda sig på risksituationer betyder också att man i förväg tänker igenom förfaringsätt och ger instruktion om dem.

Inskolning av en ny arbetstagare

Inskolningen av en ny arbetstagare bör omfatta hela arbetsplatsen: dess vanor, människor, arbetsorganisationen, arbetsuppgifterna och de därtill anslutna förväntningarna. Om själva arbetet ges inskolning i arbetshelheten: vilka är de delar och faser av vilka arbetet består och hurdana kunskaper och färdigheter arbetet förutsätter.

På en arbetsplats inom fastighetservicebranschen behandlas med en ny arbetstagare

- de maskiner, anordningar och andra hjälpredskap som hänför sig till det egna arbetet samt hur de används på ett säkert sätt
- arbetarskyddsfrågor
- dataskyddsfrågor (tystnadsplikt osv.)
- arbetsuppgifter och den prestationsnivå som förutsätts
- ”skick och bruk hos oss”
- arbetsställen
- med kunden överenskommen kvalitet av servicen
- ansvarsgränser (fördelning av reparations- o.a. kostnader mellan till exempel invånaren och bolaget)
- arbetets organisering och samarbete på arbetsplatsen (team, arbetsfördelning, ansvar och fullmakter osv.)
- arbetarskyddschef, arbetarskyddsfullmäktig, förtroendemän och deras kontaktuppgifter.

I samband med inskolningen bör den nya arbetstagaren också informeras om anställningsvillkoren, såsom lön, arbetstider, semester och hur den utbetalas, anvisningar gällande sjukdomsfall, betydelsen av provotiden och företagshälsovårdens tjänster. Det lönar sig alltid att ingå ett skriftligt arbetsavtal där de centrala, om arbetet överenskomna frågorna finns inskrivna.

Arbetshandledningen bör vara planmässig från början. Planen bör vara skriftlig, och den som får handledning bör få skriftliga anvisningar som stöd för minnet. I handledningen bör också ingå upp-

följning och feedback. Det är bra att samla dessa saker i en pärm.

Speciell uppmärksamhet bör fästas vid inskolning och handledning av unga personer och sommararbetstagare.

Handledning för utlänningar

En utländsk arbetstagare bör få inskolning och handledning i arbetet på ett språk som han förstår.

Då en utländsk arbetstagare ges handledning bör man alltid försäkra sig om att vederbörande har förstått den givna informationen, i synnerhet arbetarskyddsfrågorna, till exempel genom att

- som hjälp använda foton och teckningar
- yrkesterminologin undervisas på finska med hjälp av upprepningar och visning
- arbetsanvisningarna översätts till det språk som arbetstagaren använder
- man låter arbetstagaren testa och ge feedback
- använda andra utlänningar som hjälp
- på arbetsplatsen utse en ”fadder” till vilken berörda person kan vända sig i en problemsituation
- arbetstagaren uppmuntras att ställa frågor, även om arbetet redan går
- han uppmuntras att också ta reda på landets seder och kultur samt att berätta om sina tidigare erfarenheter.

Att förbättra arbetarskyddet tillsammans

En välfungerande säker arbetsplats och arbetsgemenskap

Att förbättra arbetarskyddet är praktiskt samarbete. Spridningen av arbetarskyddsinformation, riskevaluering samt förbättrandet av arbetsförhållandena förutsätter att frågorna behandlas målmedvetet och öppet. I en välfungerande arbetsgemenskap är människornas förväntningar, förutsättningar och erfarenheter i balans med arbetets och arbetsmiljöns krav samt de möjligheter arbetet erbjuder.

På en säker arbetsplats

- har de till arbetet anslutna olycksfallsriskerna kartlagts
- har man kommit överens om hur olycksfallen i arbete undersöks
- uppmuntras arbetstagarna till att aktivt meddela riskfaktorer
- har man kommit överens om den eftersträvade nivån av ordning och reda i de egna utrymmena samt om vars och ens ansvar
- har man kartlagt trafik- och rörelseriskerna
- har man kartlagt arbetsförhållandena och kommit överens om dem med kunderna
- är de till maskiner och anordningar anslutna säkerhetsfrågorna åtminstone i lagenligt skick
- är elanordningarna och ledningarna i skick och de till elarbetena anslutna riskerna behärskas
- har man skött om brandsäkerheten minst enligt de krav lagen ställer
- förebygger man kontinuerligt våldshotet
- har de till arbetet anslutna fysikaliska riskerna såsom buller, vibration, bristfällig belysning, skadliga temperaturförhållanden och dålig inomhusluft kartlagts
- har de kemiska och biologiska riskerna tagits i beaktande

- har behovet av personliga skydd utretts: det finns tillräckligt med lämpliga skydd, anvisning i användningen av dem ges och användningen följs upp
- fallriskerna har kartlagts: det finns anvisningar om användning av stege, hur personlyft görs, hur man rör sig på taket, och man övervakar att dessa iakttas.

Möjligheter att utveckla arbetshälsan

- man stöder och lyssnar på personalen i lednings- och chefsarbetet
- utveckling i arbetsrelaterade hälso- och säkerhetsfrågor
- arbetsförhållandenas belastnings- och riskfaktorer evalueras och förbättringsprojekten behandlas tillsammans
- hälso- och konditionsmätningar, gemensamma motions- o.a. arrangemang anordnas
- andra gemensamma aktiviteter anordnas
- personalen uppmuntras till motion eller hobbyer utanför arbetstiden. Motion ökar arbetstagarnas möjligheter att psykiskt och fysiskt orka i arbetet. Det lönar sig för arbetsgivaren att på olika sätt stödja det frivilliga motionsintresset.

Förmåga att tala om arbetsfrågor

I en välfungerande arbetsgemenskap talar man öppet om arbetsrelaterade frågor. Diskussionen kan ske i olika grupper och sammanhang, till exempel på tu man hand med chefen, i grupp under ledning av chefen eller utan chef eller kanske under ett för hela personalen gemensamt evenemang.

En diskuterande arbetsplats är säker, genom att prata om säkert arbete skapas förutsättningar för praktisk handling.

Arbetarskyddscentralen, tfn (09) 616 261, www.ttk.fi

Arbetarskyddet i ett nötskal

Fastighetsservicebranschen

Handboken Arbetarskyddet i ett nötskal grundar sig på Fastighetsservicebranschens arbetarskyddshandbok som förnyades år 2007. I handboken behandlas centrala frågor i den finländska arbetarskydds- och arbetshälsokulturen ur fastighetsservicebranschens perspektiv.

Handboken passar för både finländska och utländska arbetstagare. Den har översatts till ryska, estniska, svenska och engelska. Handboken kan skrivas ut från Arbetarskyddscentralens internet-sidor, adress www.ttk.fi/julkaisut.